

Óli Jacobsen

Kristian Djurhuus: VUNNU FÓLKATINGSVALIÐ MEN TAPTU LØGTINGSVALIÐ

Kristian hevði um at vera. Sum sýslumaður vóru uppgávurnar ógvuliga ymiskar, og nú vóru val bæði til fólkatingið og til løgtingið.

46. partur

Ein danskur lærari á Tvøroyri, Ernst Hansen, var ein buldrasligur maður. Hann varð kallaður Krighshansen, tí hann dámdi væl at vísa seg í hermannabúna. Honum dámdi einki heimamissionina, sum nú var komin til Tvøroyrar. Hann hevði í einum orðadrátti úttalað seg ógvuliga niðursetandi um ein skrivara hjá missionini, Rasch, sum var komin bygdina.

Ein dagin fekk eg vitjan av trúboðaranum, Ottosen, sum gramdi se um tað orðalag, sum Hansen hevði nýtt um henda góða Rasch. Hann spurdi men, um eg ikki kundi átala Hansen fyri hetta og at fáa hann at geva Rasch eina umbering.

Eg lovaði Ottosen, at eg vildi hugsa um hetta. Eg gjørði tað við at skjóta upp fyri Hansen, at hann tók ein fund við Ottosen fyri at slætta sjógvin. Hann vildi hugsa um tað. Einar tveir dagar seinni fekk eg bræv frá Hansen, har hann segði seg einki hava at tosa við Ottosen um. Hesum segði eg so Ottosen frá, og soleiðis endaði hetta málið.

Kreppan í fiskivinnuni

Tann 21. oktober fekk eg fjarrit frá Andras Samuelsen, sum bað meg kanna um tað var rætt, sum Jóannes Patursson hevði greitt frá, at stóru reiðararnir í Suðuroy høvdu kravt tingið samankallað at viðgera kreppuna í fiskivinnuni.

Eg ringdi fyrst til reiðaran, Tummas Thomsen, á Tvøroyri, sum segði seg einki vita. So ringdi eg til Magnus Dahl í Vági. Hann greiddi frá, at Jaspur Hjelm hevði tikið hetta stig við undirtøku av hinum reiðarunum í Vági, har fleiri teirra vóru sjálvstýrissinnaðir.

Eg greiddi Andrasi frá hesum og helt, at tað var betri at taka hetta mál upp í viðkomandi løgtingsnevndum. Tað kundi vera ein óheppin siðvenja um áhugabólkar kundu fáa løgtingið kallað saman í ótið.

Hetta summarið høvdu fleiri reiðarar innflutt 5.000 t. av saltfiski úr Íslandi at virka til klippfisk. Millum hesar vóru keypmenn í Vági.

Nú í oktober vísti tað seg at vera sera trupult at sleppa av við restgoymsluna av føroyskum fiski, tí kvotan fyri útflutningi var uppi. Samstundis frættist, at fiskurin, sum var innfluttur úr Íslandi hevði trýst fiskaprisin við 3 krónur fyri balluna (50kg). Um hetta er rætt hevur íslenski fiskurin kostað føroyska samfelagnum eina millión í minni prisi, ein stór upphædd tá.

Kirkja í Hvalba

Hvalba hevur fingið eina nýggja kirkju. Hon varð vígd 27. oktober av Jacob Dahl prósti, meðan Gullak Jacobsen talaði.

Margreta hevði undir byggingini hjálpt hvalbiarkonum at hava basarar fyri at útvega pening til kirkjuna.

Fólkatingsvalið

Nú byrjaði valstríðið til fólkatingsvalið. Jóannes Patursson ferðaðist runt og helt politiskar fundir, har hann boðaði frá, at

hansara fremsta mál á fólkatingi, skuldi vera at fáa jarðarlógina setta úr gildi.

Hann kom eisini til Suðuroyar. Eg frætti, at hann skuldi hava fyrsta fundin í Sandvík. Eg fór til gongu allan vegin um fleiri fjøll til Sandvíkar og náddi at koma við á fundin. Jóannes talaði mest um jarðarlógina. Eg fekk eitt korter at greiða frá mínum sjónarmiðum. Eg hevði varhugan av, at tað vóru tey á fundinum, sum komu í part við meg.

Seinni var fundur í Hvalba. Evnið var tað sama. Patursson talaði í tveir tímar. Hann gav mær ein tíma. So var orðaskifti okkara millum, har eg fekk víst á fleiri skeivleikar í tí, sum Patursson førði fram.

Fundurin vardi í fimm tímar. Her haldi eg eisini, at eg fekk fleiri av ivast í sjónarmiðunum hjá Patursson.

Patursson fór so til Vágs og Sumbiar at halda fund, har hann var einasti talari. Men tað fekk hann ikki so nógv burtur úr.

Fólk tíndu illa at fara á fund, har eingin var at trætast við.

Tann 7. november var politiskur fundur á Tvøroyri millum Andras Samuelsen og Petur M. Dam. Eg helt, at Samuelsen dugdi væl at føra seg fram og dugdi væl at svara aftur. Petur Mohr Dam var eftir míni meting tungur og keðiligur, men hann fekk tey flestu klappini. Tá var tað, at Andras segði tey minniligu orðini, at tað gjørði einki, um hann ikki fekk tey nógvu klappini, um hann bara fekk atkvøðurnar.

Men Dam hevði dugað væl at fáa stuðul á Tvøroyri. Við valið fekk hann 299 atkvøður, meðan Samuelsen fekk bara 57. Patursson fekk 117.

Tað endaliga úrslitið av valinum var, at Andras fekk 2.732 atkvøður, meðan Jóannes Patursson fekk 2.179 og Petur Mohr Dam fekk 1.718.

Tað eydnaðist sostatt Andras Samuelson enn eina ferð at tryggja Sambandsflokkinum umboðan á fólkatingi.

Aftaná fólkatingsvalið var løgtingið innkallað til eyka løgtingssetu at viðgera átrokandi fiskivinnumál, m.a. umsókn frá reiðarafelagnum.

Sett varð ein nevnd at viðgera hesi mál. Eg var ein av limunum. Vit tingaðust í trýggjar dagar við reiðarafelagið og formannin í fiskimannafelagnum.

Reiðararnir høvdu nógv krøv, men tey vóru ikki serliga væl samskipað.

Sambandsmaðurin, Johan Danielsen, sum var í løgtingsnevndini, og eg sótu uppi meginpartin av náttini at skriva álit, sum kom til viðgerðar dagin eftir.

Men Jóannes Patursson nýtti hesa eykatingsetu, sum bara var ætlað stöðuni í fiskivinnuni, aftur høvið til at gera sær dælt av jarðarlógini. Hetta varð gjørt við einum fyrispurningi til amtmannin um heimildina at selja kongsjørð. Ein slíkur fyrispurningur kundi bara føra til tíðarspill í hesi álvarsomu stöðu, sum landið var í.

Men hetta var jú seinasti møguleiki undan løgtingsvalinum, at tað var møguleiki fyri at gera um seg á tingi í hesum máli.

Enn ein fiskivinnukreppa

Nú hendi tað, at Italia legði á núverandi Etiopia, og Fólkasambandið setti tann 17. november í verk tiltøk móti Italia.

Hetta kom illa við hjá Føroyum. Ein last av fiski varð avskipað 21. november av fiski, sum var seldur áðrenn 17. november, so reiðararnir vónaðu, at hetta fór at verða góðkent, og at teir fóru at fáa sín pen-

Gullak Jacobsen prestur slapp ikki til Tvøroyrar á jólum, tí geingið var so vánaligt. Mynd: Kristian Djurhuus